

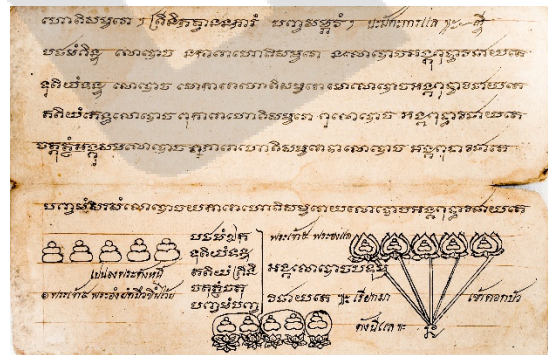
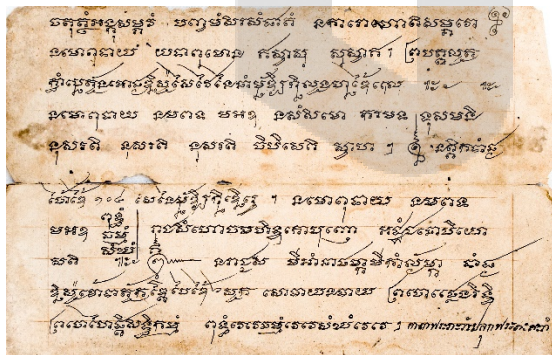
ตำราคาถาและตำรายา

นิสา เขยกลิ้น ปวีรบรรต

ดอกรัก พยัคศรี ตรวาทาน

ทะเบียนเอกสารโบราณ

1. รหัสเอกสาร (Identifier Number)	NPT010-016
2. ชื่อเรื่อง (Title)	ตำราคาถาและตำรายา
3. หมวดเรื่อง (Subject)	ตำราไสยศาสตร์, ตำราเวชศาสตร์
4. สถานที่สำรวจ (Location)	วัดสำโรง ต.วัดสำโรง อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม
5. สถานที่ทำสำเนาดิจิทัล (Digitization Location)	วัดสำโรง ต.วัดสำโรง อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม
6. วันที่ทำสำเนา (Date)	25 สิงหาคม 2557
7. ชื่อผู้สร้าง (Creator)	-
8. ประเภทของเอกสาร (Type)	สมุดไทยขาว
9. จำนวน (Format of original)	1 เล่ม / 26 หน้า
10. ขนาดเอกสาร (Size of original)	12.3 x 36.8 x 0.8 ซม.
11. รูปแบบไฟล์เอกสาร (Digital Format)	image/jpg
12. อักษรที่ใช้บันทึก (Script)	ขอมไทย, ไทย
13. ภาษาที่ใช้บันทึก (Language)	บาลี, ภาษาไทย
14. สภาพของเอกสาร (Condition)	ไม่ครบฉบับ ส่วนหน้าและท้ายขาดหายไป
15. คำสำคัญ (Keywords)	ไสยศาสตร์, เวชศาสตร์, ปถมัง, ปถม, ชักยันต์, คาถาคงกระพัน, คาถาเมตตา, ธาตุทั้งสี่, ปฐวีธาตุ, อาโปธาตุ, เตโชธาตุ, วาโยธาตุ, โรคนิทาน, รักษาโรค, สมุนไพรม,
16. ภาพประกอบ (Illustrator)	

สมุดไทยเรื่อง NPT010-016 ตำราคาถาและตำรายา ฉบับวัดสำโรง จ.นครปฐม เป็นสมุดไทยชาวตัวอักษรขอมไทย, ไทย ภาษาบาลีและภาษาไทย เขียนด้วยเส้นหมึกสีดำ ลายมือที่ปรากฏในสมุดไทยมี ๒ ลายมือแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ลายมือแรกเขียนตัวอักษรขอมไทยได้บรรจง สวยงาม ส่วนลายมือที่สองค่อนข้างห้วน สันนิษฐานว่าในหน้าต้นที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องตำราคาถานั้นถูกเขียนขึ้นมาก่อนซึ่งไม่ได้เขียนจนหมดฉบับ จากนั้นถูกนำไปเขียนเรื่องตำรายาภายหลัง สมุดไทยชาวฉบับนี้ไม่ครบฉบับ หน้าต้นและหน้าปลายขาดหายไปเป็นที่น่าเสียดายมาก บางตำแหน่งมีรอยน้ำซึมทำให้ตัวอักษรลบเลือนไปเล็กน้อย

สมุดไทยชาวฉบับนี้ หน้าต้นกล่าวถึง คาถาปลงม คือ การอุบัติของพระเจ้าทั้ง ๕ พระองค์ การบำเพ็ญบารมีจนถึงสุญนิพพาน คาถาต่างๆ ทั้งคาถาเมตตามหานิยม คาถาอยู่ยงคงกระพัน คาถาต่อกระดูก เป็นต้น หน้าปลายเป็นตำรายา กล่าวถึง คัมภีร์โรคนิทาน เป็นชื่อของคัมภีร์ที่ว่าด้วยเหตุและสมุฏฐานของโรค โรคที่เกิดจากธาตุทั้งสี่พิการ (ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ อาโปธาตุ) และสูตรยารักษาโรคนั้นๆ เช่น อาโปพิการ ร่างกายขาวซีด ง่วงซึม รักษาด้วย เจตมูลเพลิงแดง ๑ ลูกผักชี ๑ เปลือกมูกมัน ๑ ก็ทำเป็นผงละเอียดละลายน้ำร้อนกินแก้โรค เป็นต้น

ข้อตกลงเบื้องต้นในการปริวรรตสมุดไทย คือ

๑. คำที่ใช้**ตัวหนา** คือ อักษรขอมไทยและถ่ายทอดตามที่ปรากฏ
๒. คำที่ขีดเส้นใต้ คือ คำที่ไม่แน่ใจและยังหาความหมายไม่ได้
๓. คำที่ใช้**ตัวอักษรสีแดง** คือ คำที่เพิ่มขึ้นมาจากความเข้าใจของผู้ปริวรรต
๔. เครื่องหมาย- คือ ตัวอักษรเลือนรางหรือขาดหายไปไม่สามารถอ่านได้
๕. คำที่ใช้**ตัวอักษรสีน้ำเงิน** คือ คำที่พบในหนังสือและนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น

หน้าต้น

อันว่า พระอาจารย์เจ้าสำแดงว่า กคคมา เป็นดั่งฤกษ์ ปคัม ใช้เพื่อตีพะพลุ่ง เพื่อเสมหะเป็นหนอง เพื่อเพ็ญโภจิ่งให้ตัวเย็น ให้บังเกิดโลหิตเป็นกำลัง ให้บังเกิด อันว่าโทษทั้งหลายนี้ อาโปธาตุจ ให้บังเกิดไข้มาก ให้บังเกิดน้ำลายมมาก ให้บังเกิดน้ำตาตก ให้บังเกิด -----(ข้อความ
 ลบเลื่อน)-----

จตุตถองกุสมภวํ ปลูกจรมสิริสชาติ นกาโรโหติสมภโว นโมพุททาย ยทาพุโมน อีสวาสุ
 สุธวาอิ ฯ พรปตตลอด (พระปิดตลอด^๑) กระทำเป็นตอน เอาผงดินสอใส่ไว้ในน้ำมันดิบกินลงทุน (ล่องหน)
 ได้แล ฑะ ฑะ นโมพุททายะ นมพท มออุ นสสิโม กรมท พุสมนิ นุสรติ นุสรติ นุสรติ จิปีเสติ สุวาห ฯ

 นตติ กระทำผง ให้ได้ ๑๐๘ ใส่ในน้ำมันดิบกินเดินเร็ว ฯ
 นโมพุททาย นมพท มออุ พุทธี มออุ ธมมํ มออุ สัม ฑะ ราชสิโหจมหิทรโกปุณโณ อญฐันปิโยสติ
 ฑะ นราชชสี มีอำนาจมากมีกำลังมาก ทำผงดินสอเข้าทาตัว กระโดดไปได้ ๖ ศอก
 โสธายนธาย พระเจ้าแผลงฤทธิ์ พระเจ้าให้ผิดสิทธิกรรม พุทธีเวเวธมมํเวเวสสัมเวเว ฯ
 คาถาพระภะวาปลูกพระภควา^๒

๑ ปลูกพินทุชาติ พุติยทุธเมวจ ตติเพททกญเจว จตุตถ องกุสมภว (นรานรหิตเทว) ปลูกจรมสิริส
 ชาติ ฯ นโลนเอทธิเอทธิ นโลนเอทธิเอทธิกาโรโหติสมภโว ฯ สุตราชักยันต์^๓ ฯ นรานรหิต เทว
 นรเทเวหิบุชิต นรานังกามเมเกหิ นนามิสุตตชนนํ ฯ น ให้หัวเราะ โม่ ให้ขบได้ พุ ให้สงสัย ทา ให้รับไว้ ย
 ให้คล้อยใจ ฤ ฤ ฤ ฤ เอทธิเอทธิ พรหมจิตตปิยัมม ฑะ ออย่าขึ้น ฑะ ออย่ากมือขึ้น ฑะ

๒ ปลูกกุมารีวา พุติยราชกุมารโรวา ตติยอิตถิธา จตุตถปุริโสวา ๖ ญฐมเตพานิชิโซวา ปลูกมญ
 เตพานิชาวา นกาโรโหติสมภโว ฑะ นโมพุททาย มออุ ปุโปผวา ตนธัว เตลัว รสสัว ราชกุมารโรวา

^๑ ปิดตลอด ในทางเวทมนต์คาถา หมายถึง วิชาที่สามารถทำให้รูปยันต์หรือวัตถุบางชนิดสามารถทะลุผ่านวัตถุต่าง ๆ ไปได้ตลอด

^๒ พระภควัมบดี ในด้านการสร้างเครื่องรางของขลัง มักทำเป็นรูปพระปิดตา

^๓ ลากเส้นและลงอักขระเป็นรูปยันต์ต่าง ๆ พร้อมทั้ง บริกรรมคาถา

ราชกุมารีวา อิตถีวา ปุรีโสวา เตพานิชโผวา เตพานิชวา สพฺพสเนหาจฺปฺชิตา สพฺพกโรธาวินาสสนฺตี ฯ

นขุนแผนชม ตณฺตุ (นะ ขุนแผนชมตลาด) ชักสองहन สองสูตรเป็นเมตตาแก่ตนทั้งหลาย

ฯ

๑ โนมพุทฺธาย มอฺอฺ นมพท ตโตติจิปเสติ สีวโต ตโจ อฏฐูปิยฺมม ฯ

นะ กำแพงเพชร ทำจะทำให้อยู่กระพันชาติรี กระทำให้ได้ ๑๐๘ แล้ว แล้วจึงเอาผงดินสอเสก

๑๐๘ แล้วกินเข้าไปอยู่คงแล ฯ

โนมพุทฺธาย มอฺอฺ นมพท สีวโต พุทฺธํ สีวโต รมฺมํ สีวโต รมฺมํ สีวโต สํขํ ปจฺจกฺขาเต พุทฺธํ

ปจฺจกฺขาเต รมฺมํ ปจฺจกฺขาเต สขํ ปจฺจกฺขามิ

นะพระโมกคลา^๔เปิดโลกให้กระทำผง ๑๐๘

ถ้าจะหุงน้ำมันต่อกระดูก ให้หุงด้วยน้ำมันงา เอาผงดินสอใส่ในน้ำมันงา แล้วเสก ๑๐๘ เป็นมหาประสาน
แล ฯ๑๑๑ ฯ

โนมพุทฺธาย มอฺอฺ นมพท นสฺสิโม สีโมนสฺ อุตฺตโม โตรมมฺ สฺนฺโนจฺริตฺวา ปลลยฺวา กาลทานุ

กาลทานิ พุทฺธํยีสฺ รมฺมํยีสฺ สํขํยีสฺ

นะ นารายณ์แผลงศร กระทำผงให้ได้ ๑๐๘ ใส่ลงใน

น้ำมันกระทำด้วย อุ นารายณ์ ๑๐๘ ให้ได้แล้วด้วยกันเอาน้ำมันทาตัว ฯ๑๑๑ ฯ

โนมพุทฺธาย มอฺอฺ นมพท สพฺพททสฺสารพฺททท ตรีเพชฺชคฺงคฺงสฺวาท นะ ทรหฺต

ให้กระทำด้วยสูตรปะทะมังเป็นน่องค์แล้วให้กระทำด้วยพุทธคุณได้ ๑๐๘ แล้วจึงเอาตัว อิ

ตั้งบนพระศิระษะแล้วเสกด้วย โนมพุทฺธาย มอฺอฺ นมพท ๑๐๘ ฯ

* โนมพุทฺธาย มอฺอฺ นมพท นทีลาโกปุณฺญฺ ตถาสพฺพ สเนหามหาชนาโหติ ฯ

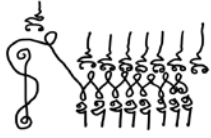
นะ มหาคงคา ให้กระทำด้วยสูตรปถมิ ๑๐๘ เอาผงไว้ใส่น้ำทั้งปวงกิน แก้วร้อน กั้นอุปา^๕ทั้งปวงแล้วทำตีนัก ฯ

* ฯ โนมพุทฺธาย นมพท มอฺอฺ นมนอนอกอนก กอรอนออ นอกอ อเปปิตจฺนฺมุหิ โอภาสาหิ

จามหา อิติปิโส ฯ๑ ภาควาติ ฯ

^๔ พระโมคคัลลานะ

^๕ น่าจะหมายถึง อุบัติวะ ว. อุบาทว์ อัปรีช จัญไร ไม่เป็นมงคล นิยมใช้คู่กับคำ อันตราย เป็น อุบัติวันตราย.

๑ นะ บังเกิดกระทำน้ำมันขับปีศาจทั้งปวง ถ้าจะกระทำตัวให้อาสูตรปถมนิ
 ปถมนิ มากกระทำเหมือนกัน ๖ะ ปถมนิ พินทุกัชาตํ ทุตติยวินธุ กุสํ ตติยสรกั

ชาตํ สุธัญญาโรหิตสมพโว อสวิสุโลปสุพพ ๑ อันนี้ชักยกอด ปถมนิพินทุกัชาตํ ทุตติยวินธุ องกุสํ ตติยสรกัชาตํ
 พุทธรูปจกขามิ ธมมंपจจกขามิ สัม ปจจกขามิ ๑

อสวิสุโลปสุพพ ๖ะ อันนี้ชักยกอด นะปะจุชาต ๖ะ

๑ พรหมมาสทอาทิสู อาคโตทิตวาปณจปทุมมํ นโมพุทธาวย วณธมนํ ๓ ที สิทธิกิจจํ สิทธิกรมํ สิการค
 ฤคคํ สิทธิเตชเขยลาภสิทธิเตโชเขยโย นิจจํ สพจสิทธิภาวนตุเม ๖ะ นมสสการ ๓ ที ๖ะ

ปถมนิ ภินธุกัชาตํ ทุตติยทนธเมวจ ๑ ตติย เภทฤกณเจวน จตุตถองกุสมอวนํ ปณจมนิสรสชาตํ น
 ภาโรหิตสมพโร ๑ ตรีนิคตวานนการํ ปณจสมภวํ ๑ นมสการแล ๑ 3 ที

ปถมนิพินทุ โลโปจ ภาโรหิตสมพโว นโลโปจองกุพุทธาวิชายเต
 ทุตติยทนทุ โลโปจ โมกาโรหิตสมพโรโมโลโปจ องคพุทธา วิชายเต
 ตติยภทลโลโปจ พุกาโรหิตสมพโร พุโลโปจ องคพุทธาวิชายเต
 จตุตถองกุสมโลโปจ (ทา)ภาโรหิตสมพโรทาโลโปจ องคพุทธาวิชายเต
 ปณจมนิสรสโลโปจยกาโรหิต สมพโรยโลโปจ องคพุทธาวิชายเต

เป็นองค์พระดังนี้

๑ พระเจ้า ๕ พระองค์
 ยกมือขึ้นไหว้

ปถมนิเอก

พระเจ้า ๕ พระองค์แล

ทุตติยทนทุ

องคโลโปจปทุมมํ

ตติยตรีนิ

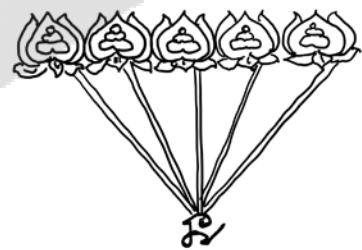
วิชายเต ๖ะ

จตุตถองกุ

เรียกมา เข้าดอกบัว

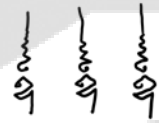
ปณจมนิปณจ

ดังนี้แล ๖

หน้าปลาย

๓	ปถมเทว		ม				
	ทุติยเท	พุทธาโลโปจ	อ	กาโรโหติสมภโว ๓			
	ตติย-		อุ	มาเป็นมะอะอุ			
ม		อุ	อุ	อ	กาโรโหติ		
อ	โลโปจ	อ	กาโรโหติสมภโว ๓	อ	โลโปจ	ม	สมภโว ๓
อุ		ม	มาเป็นอุอะมะ	ม		อุ	มาเป็นอะมะอุ
	อ						
	ม	โลโปอุณาโลมาวิชาเขต ๓					
	อุ						

มาเป็นอุณาโลมดังนี้

ให้เกิดเป็นรูปร่างเรานี้ เอา ก เป็น ผม เอา ข เป็น ขน เอา ค เป็น เล็บ เอา ฌ เป็นกาย เอา ง เป็นหนัง เอา จจ เป็นเนื้อ เอา ฉฉ เป็นเอ็น เอา ชช เป็นกระดูก เอา ฌ เป็นสมองกระดูก เอา ญ เป็นนาม เอา ฎ เป็นหัวใจ เอา จฐ เป็นตับ เอา ฑ เป็นพังผืด เอา ฒ เป็นพุง เอา ณ เป็นปอด เอา ต เป็นไส้ใหญ่ เอา ถถ เป็นไส้เล็ก เอา ทท เป็นพุงขโมย เอา ฐฐ เป็นพุงชี้เกา สิ้นพระคุณบิดาแต่เท่านั้นแล

บทนี้ท่านว่าด้วย คุณมารดาเป็นธาตุน้ำ เป็นตัวอักษรตรงตัว เอา นมธาติปป เป็นน้ำเสลด เอา ผผ เป็นน้ำหนอง เอา พพ เป็นน้ำโลหิต เอา ภ เป็นน้ำเหงื่อ เอา ม เป็นน้ำมันชั้น เอา ย เป็นน้ำตา เอา รร เป็นน้ำมันเหลว เอา ล เป็นน้ำลาย เอา วว เป็นน้ำมูก เอา สส เป็นน้ำคูธ^๖ เอา ห เป็นน้ำมูตร^๗ เอา ฬ เป็นกระบอกหัว เอา ออ เป็นสมอง หัววันนี้ก็ได้ชื่อว่า รูปธรรม เป็นน้ำมารดาแต่เท่านั้น ๓๐

^๖ อุจจาระ
^๗ ปัสสาวะ

แต่จะให้แพทย์พิจารณาให้เห็นแท้จริงตามธาตุทั้ง ๔ ทั้งอาการ ๓๒ ทำตามธาตุไฟ ๔^๘ ธาตุลม ๖^๙ ธาตุน้ำ ๑๒^{๑๐} ธาตุดิน ๒๐^{๑๑} เข้ากันเป็นธาตุ ๗๔ ด้วยกันสิ้น ก็ให้พิจารณาตามโทษ อันใดพิการก็ให้แพทย์วางยา^{๑๒}ตามโรคนั้นแล

๑ อธิปไตย โมหริเทยย โอสถปยถาริส์ ถาอคคือ สุนยถา สคฺคิโร เรนธานํ สปปาโยเรเทยย
อปุลลภยถา ฉันได โยเวเทยย อันว่าแพทย์ผู้ใด สปปาโย บมิได้รู้ บมิได้เรียน โรคนิทาน ชื่อคัมภีร์โรคนิทาน^{๑๓}
โสเวเทยย อันว่าแพทย์ผู้นั้น เทโย เป็นอันลงอยู่ โอสถป อันว่ายาอันจะกอบให้กินนั้น เสมือนหนึ่งให้อสรพิษ
เสมือนหนึ่งให้เพลิงเผา เสมือนหนึ่งสายฟ้าฟาด เสมือนหนึ่งเอาหอมมาแทงในตน เกโยวุเทยย อันว่าแพทย์ผู้
นั้น สโย ได้เรียนแล้ว โรคนิทาน ซึ่งคัมภีร์โรคนิทาน สาริเทยย อันว่าแพทย์ผู้นั้น โอสถป อันว่ายาอันจะกอบให้
กินนั้น อารุสกรธา เสมือนหนึ่งให้กินอำมฤตธาราแล ปถวิธาตุ อาโปธาตุ เตชโชธาตุ วาโยธาตุ อันว่าธาตุทั้ง
๔ นั้น อคมาส กเคยทา ก็เป็นดังฤ อาปาริเย อันว่าพระอาจารย์เจ้า ริหนโย ก็พึงรู้ สตติวิโส อันว่าสัตว์โลกนี้
โหติ แลมีจริง เหตุมุโย เหตุว่าชื่อเอาแล ปคคิลิทธิต ก็บังเกิดในปฏิสนธิ ทสสมาเส ถ้วนสิ้นเดือนล่วงไปแล้ว
สตเต อันว่าสัตว์ทั้งหลาย ย่อมมาบังเกิดประพฤติเป็นไปในธาตุทั้ง ๔ นั้นแล

หฺลึ อันว่าเดือน ปถวิธาตุ อันว่าปฐวิธาตุ กคฺคมา เป็นดังฤ อาจารย์เย อันว่าพระอาจารย์เจ้า ท่าน
สำแดงว่า อาโปธาตุ อันว่าอาโปธาตุ มาเสป ในเดือนอันใด ปกาสิธา อันว่าพระอาจารย์เจ้า กคฺคมา เป็นดังฤ

^๘ ธาตุไฟ อันมีอยู่ในร่างกาย ๔ อย่างคือ ไฟสำหรับอุ่นกายซึ่งทำให้ร่างกายอุ่นเป็นปกติอยู่ ไฟสำหรับร้อนระส่ำระสาย ทำให้คนต้องอาบน้ำพัชรี ไฟสำหรับเผาให้แก่คร่ำคร่าทำให้ร่างกายเหี่ยวแห้งทรุดโทรมทุพพลภาพไป

^๙ ธาตุลม อันมีอยู่ในร่างกาย ๖ อย่างคือ ลมพัดตั้งแต่ศีรษะตลอดปลายเท้า บางตำราว่าตั้งแต่กระเพาะอาหารถึงลำคอแล้วออกทางปากได้แก่ เริม ลมพัดตั้งแต่ปลายเท้าตลอดถึงศีรษะ บางตำราว่าตั้งแต่ลำไส้ใหญ่ถึงทวารหนัก ได้แก่ผายลม ลมพัดอยู่ในท้องแต่อกลำไส้ ลมพัดอยู่ในลำไส้ และในกระเพาะอาหาร ลมพัดทั่วสรีระกาย (ในที่นี้หมายถึงโลหิต ในสมัยก่อนเรียกโลหิตว่าลม) ลมสำหรับหายใจเข้าออก

^{๑๐} ธาตุน้ำ อันมีอยู่ในร่างกาย ๑๒ อย่างคือน้ำดี เสมหะ น้ำหนอง เลือด เหงื่อ มันข้นมันเหลว (น้ำเหลือง) น้ำตา น้ำลาย น้ำมูก น้ำมันไขข้อ น้ำมูตร

^{๑๑} ธาตุดิน อันมีอยู่ในร่างกาย ๒๐ อย่างคือ เกศา (ผม) ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ (ส่วนที่เป็นกล้ามเนื้อและเป็นแผ่น) เส้นเอ็นและเอ็น กระดูก เยื่อในกระดูกหรือไข ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก อาหารใหม่ในกระเพาะอาหารและลำไส้ย่อย อาหารเก่า (กากอาหารที่เลื่อนลงมาอยู่ในลำไส้ใหญ่ตอนล่างและเล็ดตกไปถึงทวารหนัก) มันในสมองซึ่งเป็นก้อนอยู่ในศีรษะและกระดูกสันหลัง ติดกับเส้นประสาททั่วไป

^{๑๒} ให้กินยาเพื่อรักษาโรค

^{๑๓} ชื่อของคัมภีร์ที่ว่าด้วยเหตุและสมุฏฐานของโรค

เตโชธาตุ อันว่าเตโชธาตุ **มาส** ในเดือน **กคคมา** ก็เป็นดังฤ **อาจารย์เย** อันว่าพระอาจารย์เจ้า สำแดง
ว่า **วาโยธาตุ** อันว่าวาโยธาตุ **มาส** ในเดือน **กคคมา** ก็เป็นดังฤ **อาจารย์เย** อันว่าพระอาจารย์เจ้าท่านสำแดง
ตลเปต อยู่ในเดือน ๕ เดือน ๗ เดือน ๘ **ปย** แก่โลกคดี **มยา** แลเรา **สุตวา** ได้ฟังในเดือน ๓ นี้แล

ปถวิธาตุยา แห่งปฐวิธาตุ ก็ให้บังเกิดมีเป็นลักษณะแห่งโทษ **กัญจิตนท** ก็ให้เหลือออกมา นั้น **กณจิ**
มุส ใช้ขาวให้เหลือ **สุคคณจ** ให้จุดเสียดแตกขึ้นด้วย **สคริพพเวห** แลแพทย์ก็พึงให้ยาตามฤดูนั้นแล

๑ ท่านจึงให้อายานี้แก่ **เอาเสนียด**^{๑๔} ๑ สะเดา ๑ ชี้กาแดง ๑ คนทีสอ ๑ สน ๑ ทำเป็นจุน^{๑๕}ไว้ลาย
น้ำร้อนให้กิน แก่โทษปฐวิธาตุ

๑ ภาคหนึ่งเอารากเทียน**บาน** ๑ ไบโลด^{๑๖} ๑ เทพทา ๑ สน ๑ กระทำเป็นจุน ลายน้ำร้อนให้กิน บัง
บัตโรคเพื่อปฐวิธาตุ ให้บังเกิดในเมื่อเดือน ๑๑ เดือน ๑ เดือน ๓

เตมาสาป ในเดือนทั้ง ๓ **มยา** แลเรา **สุตวา** ได้ฟังแล้ว **อาโปธาตุ** **ปลากุขนเทส** เป็นลักษณะโทษแห่ง
อาโปธาตุ **กโสธาตุ** ให้ผอมขาวซีด **กโส** เพื่อริดสีดวง **เสปมาก** เกิดเพื่อเสมหะ ให้เดือดอยู่ในทรวง **ถรร** ให้งวง
อยู่ประจูดังมาเลียด **โอสถักตพพเรทย** แลแพทย์ก็พึงให้ยาตามฤดูนั้นเกิด

ท่านให้อาเจตมูลแดง^{๑๗} ๑ ลูกผักชี ๑ เปลือกมูกมัน ๑ ก็ทำเป็นจุน ลายน้ำร้อน ให้กินแก่โทษนั้นนั้น
เพื่ออาโปธาตุให้บังเกิดโทษ

๑ ภาคหนึ่ง **เอาเจตมูลแดง** ๑ สะค้าน ๑ ลูกผักชี ๑ เปลือกมูกมัน ๑ ก็ทำเป็นจุน ลายน้ำร้อนให้กินบัง
บัตโรคอันบังเกิดเพื่อวาโยธาตุในเดือน ๖ เดือน ๘ เดือน ๑๐ ก็ดี เกิดเพื่อ **เตชโชธาตุ** อันว่าเตโชธาตุ **มยา** แล

^{๑๔} มีหลายชื่อ ได้แก่ ว่านธรมีสาร เสนียด (กรุงเทพมหานคร) กระที่บยอด (ชุมพร) ตรึงบาดาล (ประจวบคีรีขันธ์) ก้างปลาดิน ดอกใต้ใบ (นครศรีธรรมราช) คดทราย (สงขลา) ก้างปลาแดง คริบยอด (สุราษฎร์ธานี) ก้างปลา (นราธิวาส) มะขามป้อมดิน (เชียงใหม่). ไม้พุ่มกิ่งยืนต้น ขนาดเล็ก.

^{๑๕} ละเอียดจนเป็นผง

^{๑๖} มีหลายชื่อ ได้แก่ กรม (ใต้); ต่าง แต่งพง (สุโขทัย); ดินคริน พลึง โลก (กลาง); ประดงข้อ (พิจิตร) เหมือนดควาย เหมือนดตบ (เหนือ) เหมือนดหลวง (เชียงใหม่) เหมือนดใหญ่ โลด. เป็นไม้ยืนต้นขนาดย่อม

^{๑๗} เจตมูลเพลิง มี ๒ ชนิด คือ เจตมูลเพลิงแดงและขาว

เรา **สุตฺวา** ได้ฟัง **เตมาสสา** ในเดือนทั้ง ๓ นี้ **เตชฺโชธาตุ** **ลกฺขณทาสิ** เป็นลักษณะโทษ **อุณฺคส** ให้อ่อนท้อง
ประดุกน้ำต้ม **มรคฺนิ** ให้เดือดอยู่ **กส** ให้ไว้ **สราส** เป็นหิต **ปทุริณฺจ** ให้ออมแห้งไป

เตชฺโชธาตุ อันว่าเตโชธาตุ ให้บังเกิดอธิบาย ทานว่าให้อาติปสี ๑ พริก ๑ ชিংแห้ง ๑ หัวหมู ๑
กระทำเป็นจุกน ไล่น้ำร้อนให้กิน แก้อาเจียรแห่งเตโชธาตุ

๑ ขนานหนึ่งเอาพริก ๑ ชিংแห้ง ๑ ตีปสี ๑ หัวหมู ๑ กระทำเป็นจุกน ไล่น้ำร้อนให้กิน บังคับโรคเพื่อ
เตโชธาตุ ให้บังเกิดในเดือน ๑๒ เดือน ๒ เดือน ๔ ทั้งสามจำพวก

๑ **วาโยธาตุ** **ปทาสนี** เป็นลักษณะแห่งวาโยธาตุ **เตมาสสาม** ในเดือนทั้ง ๓ นี้ **สุตฺวา** ครั้นได้ฟัง **วิปฺน** ซึ่ง
คำกล่าว **กเส** ให้ออม **วิสุสาป** ให้อ่อนดิน ร้อนประดุกไฟลอนั้น เมื่อลุกขึ้นนั่ง ให้มีดหน้าตามัว **โลหิตฺตฺยจ**
ประดุกเบาเลือด **วาโยธาตุ** **ปลกณฺโทส** เป็นลักษณะโทษแห่งวาโยธาตุ **โอสถกตฺตฺยจเนลล** แลแพทย์ก็พึงให้ยา
ตามฤดูนั้นเถิด แลอธิบายนั้นว่า เอาพริกสวน ๑ ลูก เปลือกมูกมัน ๑ กระทำเป็นจุกน ไล่น้ำร้อนให้กิน แก้อาเจียร
แห่งวาโยธาตุ ให้บังเกิด

๑ ขนานหนึ่ง เอาพริกสวน ๑ สะค่าน ๑ ลูกผักชี ๑ เปลือกมูกมัน ๑ ก็ทำเป็นจุกน ไล่น้ำร้อนให้กิน
บังคับโรควันเกิด เพื่อเหตุวาโยธาตุนั้นแล้ว

ปถวิธาตุ **ทานสฺสโปสานิ** อันว่าโทษปฐวีธาตุ มีลักษณะ ๑๒ ประการ **อาจาริเย** อันว่าพระอาจารย์เจ้า
สำแดงดังฤ ขนทีสรี ก็ให้ปวดหัว ให้อมลิ้น ให้อมลูกขนพอง ให้เล็บตีนเล็บมือเขียว ให้อาเจียรแห้ง ให้อาเจียร
แตก ให้เจ็บในเนื้อ ให้เจ็บในสมองกระดูก ให้เจ็บในอก ให้เจ็บในท้อง อันว่าโทษทั้งหลายนี้มี ๑๒ ประการ ดังนี้

ปถวิธาตุ **จลกณฺโทส** เป็นลักษณะโทษ แห่งปฐวีธาตุ **อาโปธาตุ** **เอกนสฺโทสนิ** อันว่าโทษแห่งอาโปธาตุ ๑๑
ประการดังนี้ **สุตฺวา** ได้ฟังแล้ว **อาจาริเย**

ต้นฉบับจบเพียงเท่านี้

บรรณานุกรม

หนังสือ

บุษบา ประภาสพงส์ และคนอื่นๆ (บรรณาธิการ). **แพทยศาสตร์สงเคราะห์ : ภูมิปัญญาทางการแพทย์และมรดกทางวรรณกรรมของชาติ**. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

วุฒิ วุฒิธรรมเวช (บรรณาธิการ). **สารานุกรมสมุนไพร**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๖๐.

เว็บไซต์

กรุงเทพธุรกิจ. **คัมภีร์ปถมัง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.tairomdham.net/index.php>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓).

สุदारัตน์ หอมหวล และพลชาติ หอมหวล. **ฐานข้อมูลสมุนไพรไทย คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.phargarden.com/main.php>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓).